

FAI-AR (Franța) – un model de bune practici și un argument pentru un program de masterat în domeniul artelor stradale

Julia DUMITRU

UNATC „I.L. Caragiale” București, România

iulia_dumitru2004@yahoo.com

Abstract: *The article aims to investigate a model of good practices in the field of higher education focused on street arts and implicitly on street theatre at European level, using as a case study the Formation supérieure d'art en espace public (FAI-AR) - a French formal school of artistic training dedicated to creation in the public space. In an attempt to identify a methodology for street arts that could be taught formally, we have looked at what such schools that already exist in Europe in search of a possible curriculum for street arts or street theatre. Our research has led us to the French cultural space where in fact the only such school exists in Europe, namely the Formation supérieure d'art en espace public (FAI-AR), born from the street arts movement that developed in France in the 1970s and founded in 2004 in Marseille by the well-known French director Michel Crespin, whose name is linked to other institutions emblematic for the history of street arts. FAI-AR offers four cycles or study programs with variable durations and is addressed to professional artists and technicians who want to develop their skills in street arts within several professional categories - playwrights, directors, choreographers, visual artists, set designers, performers, actors, dancers, graffiti artists, circus artists, musicians, storytellers, puppeteers, urban professionals, architects, urban planners, designers, landscapers, geographers or project „accompagnists”, cultural mediators, managers, producers, administrators, decorators, stage managers, technicians etc. The four vocational training programs that the school offers free of charge, with the help of subsidy programs from the French state, are: higher education (formation supérieure); continuous training (formation continue); online MOOC courses (massive open online courses); and research internships (salons de recherche).*

Keywords: *FAI-AR, street art, street theatre, higher education, ongoing training, MOOC – massive open online courses.*

Abordând problematica tehnicii actorului în teatrul de stradă trebuie în primul rând să menționăm că, având în vedere diversitatea de genuri în artele străzii, tehnicile specifice acestui tip de reprezentare în spațiul public trebuie considerate în ansamblul mai larg al artelor străzii. Menționăm deopotrivă că, în majoritatea țărilor europene, actorii teatrului de stradă provin din zona educației formale pentru teatrul dramatic sau din zona artelor circului, tehnicile specifice pentru teatrul de stradă dobândindu-le în lucrul efectiv cu trupele stradale în interiorul cărora activează. În spațiul european există o singură școală formală dedicată artelor străzii, în Franța, care se remarcă din acest punct de vedere ca un pionier în recunoașterea artelor stradale și a artiștilor care activează în acest domeniu ca profesioniști cu drepturi depline în diferitele arte ale străzii. Fiind vorba de o școală formală, înființată special cu acest scop – de profesionalizare a artistului stradal, am considerat util a ne opri și a detalia structura acestei școli – **FAI-AR: Formation supérieure d'art en espace public** (Programul avansat de învățare itinerantă pentru arte de stradă) ca exemplu de bune practici.

FAI-AR este o școală formală de pregătire artistică dedicată creației în spațiul public, născută din mișcarea artistică a artelor străzii care s-a dezvoltat în Franța începând cu anii

1970, și înființată în anul 2004, la Marsilia, de bine-cunoscutul regizor francez **Michel Crespin**, de numele căruia se leagă și alte instituții și creații emblematic pentru istoria artelor străzii – fondator al asociației *Lieux publics* (Centru național de creație în artele străzii, Marsilia, 1982), fondator al *Festival International de Théâtre de Rue d'Aurillac* (1986), inițiator al *Cité des arts de la rue Marseille* (1995), membru fondator al Federației Naționale pentru Artele Străzii din Franța (*Fédération Nationale des Arts de la Rue*, 1997).

FAI-AR, deși este recunoscută în Franța ca școală formală de educație în artele străzii, se prezintă și ca un laborator pentru cercetare și inovare, înțelegând dificultatea de subsumare a artelor străzii unor categorii rigide și asumându-și absența unei definiții determinate a ceea ce sunt sau ar trebui să fie artele stradale. Așa cum declară actualul director al FAI-AR, Jean-Sébastien Steil, „aceasta nu este nicio academie, niciun conservator: nu predă subiecte gravate în marmură, dar transmite instrumente, tehnici, cunoștințe dobândite de-a lungul practicii propriu-zise de către artiștii înșiși în cercetarea lor. Nu impune forme estetice și nu formează.”¹

FAI-AR oferă patru cicluri de studii cu durate variabile, în funcție de tipul de program, și se adresează artiștilor și tehnicienilor profesioniști care doresc să-și dezvolte abilitățile în artele străzii din următoarele categorii profesionale:

- **creatori:** dramaturgi, regizori, coregrafi, artiști vizuali, scenografi etc.
- **interpreți:** actori, dansatori, artiști graffiti, artiști de circ, muzicieni, povestitori, păpușari etc.
- **profesioniști urbani:** arhitecți, urbaniști, designeri, peisagiști, geografi etc.
- **„acompaniatori” de proiect** (*accompagnateurs de projets*): mediatori culturali, manageri, producători, administratori, decoratori, manageri de scenă, tehnicieni etc.

1 Jean-Sébastien Steil, Cuvântul Directorului pe pagina oficială FAI-AR (traducerea noastră), <https://www.faiar.org/editos/> (accesat 12.01.2020)

Cele patru programe de formare profesională pe care școala le oferă inclusiv gratuit, prin subvenție din partea statului francez, sunt:

- A. Învățământ superior** (*formation supérieure*)
- B. Formare continuă** (*formation continue*)
- C. Cursuri online MOOC** (*massive open online courses*)
- D. Stagii de cercetare** (*salons de recherche*)

A. Programul de învățământ superior (*formation supérieure*) din cadrul FAI-AR a devenit operațional în 2007 (la trei ani după înființarea FAI-AR) și are o durată de 22 de luni (echivalentă unui program de masterat în România), la sfârșitul programului absolvenții având statutul profesional de **autor-realizator de proiecte artistice în spațiul public** (*auteur-réalisateur de projets artistiques en espace public*). Includerea în nomenclatorul de meserii a artiștilor stradali, inclusiv prin astfel de programe formale de studii, protejează această categorie profesională atât în relația cu autoritățile statului, cât și contractual, în mediul privat, din acest statut rezultând o serie de drepturi de muncă absolut normale într-un stat civilizat. Din acest punct de vedere, și nu doar în cazul artiștilor stradali, Franța are un cadru legislativ în domeniul muncii extrem de riguros detaliat.

Programul se derulează în parteneriat cu Universitatea Aix-Marseille, astfel încât diploma de absolvire este validată corespunzător, ca fiind una de masterat în Creație scenică pentru spații publice (*Écritures scéniques en espace public*). Planul de învățământ include discipline teoretice, ateliere practice în domeniul artistic și tehnic, cercetare, experimentare și creație artistică propriu-zisă. Modulele au loc în Franța și în străinătate (în Europa și în țările francofone din zona Mării Mediterane) și urmăresc dobândirea de abilități pentru realizarea unui proiect artistic în calitate de autor și/sau director artistic. La finalul studiilor, absolvenții prezintă

un proiect de diplomă – creație personală care să demonstreze atât o estetică personală, cât și liniile de cercetare artistică asumate. Proiectele finale sunt prezentate public în cadrul unui eveniment intitulat *Panorama des chantiers* la care participă inclusiv critici de artă și producători de evenimente, fiind nu doar un examen de absolvire, dar și o oportunitate pentru deschiderea unor perspective de producție și diseminare a lucrărilor.

Examenul de admitere la programul de învățământ superior din cadrul FAI-AR are loc o dată la doi ani, între septembrie și februarie, astfel încât resursele școlii sunt dedicate exclusiv promoției aflate în curs. Sunt două probe de admitere pe care candidații trebuie să le treacă: depunerea dosarului de candidatură (septembrie), preselecție pe baza dosarului (ianuarie), interviu și probă practică/audiție (februarie). Condițiile de înscriere presupun existența unei diplome de licență într-un domeniu artistic sau tehnic, o experiență dovedită în creația artistică și un nivel minim B2 de utilizare a limbii franceze. De asemenea, fiind un program cu frecvență, este necesar ca studenții să aibă o disponibilitate completă în perioadele de predare.

Conținutul pedagogic propriu-zis poate fi grupat în 6 categorii principale: cursuri teoretice; cursuri practice; cercetare și creație; module de profesionalizare; organizare și evaluare educațională; cercetare și disertație finală. Anumite module sunt dezvoltate și realizate în parteneriat cu alte structuri de formare profesională sau culturale, cum ar fi Universitatea Aix-Marseille sau Universitatea Națională de Arhitectură din Nantes, Asociația de artă stradală *Derrière le Hublot* din Capdenac sau *La Chartreuse* – Centrul Național pentru Scriere Dramatică (*Centre national des écritures du spectacle*), acesta din urmă fiind unul dintre cele mai importante centre europene pentru rezidențe de creație în artele spectacolului, aflându-se într-o strânsă colaborare cu celebrul Festival d'Avignon.

Începând cu anul 2015, programul de învățământ superior din cadrul FAI-AR

este coordonat pe durata celor doi ani de studii de un nume emblematic în artele străzii. Descoperim astfel promoția François Delarozière (2015-2017), coordonată de bine-cunoscutul director artistic al companiei de artă stradală *La Machine*, specializată în producerea de mașinării și structuri gigantice, precum *Les Machines de l'Île* rămasă în expoziție permanentă din 2007 în fostul șantier naval din Nantes, reinventat în ultimele decenii ca centru cultural și de creație artistică, inclusiv stradală. Promoția Hervée De Lafond (2017-2019) a avut 14 absolvenți, sub coordonarea actriței și regizoarei Hervée De Lafond, fondatoarea *Théâtre de l'Unité*, companie franceză de teatru de stradă considerată a fi pionieră a genului, înființată la Audincourt în 1968. Promoția Nathalie Pernette (2019-2021) are în prezent 14 studenți și se află sub coordonarea celebrei dansatoare și coregrafe franceze, fondatoarea companiei *Pernette*.

B. Programul de formare continuă (*formation continue*) oferă stagii scurte de pregătire pentru profesioniștii care doresc să-și consolideze abilitățile și să învețe noi instrumente artistice, estetice, metodologice sau tehnice în artele străzii. În 2020, de pildă, FAI-AR oferă cinci stagii recurente de formare continuă, cu experți sau artiști consacrați în artele străzii, și în parteneriat cu alte structuri culturale sau de formare în domeniu.

De la idee la machetă (*De l'idée à la maquette*) este unul dintre aceste stagii de formare continuă, orientat spre dobândirea de abilități în domeniul proiectării și fabricării de obiecte mecanice și echipamente sau structuri scenografice pentru artele străzii. Stagiul oferă participanților instrumentele necesare pentru planificarea etapelor, de la definirea obiectului până la fabricarea acestuia, luând în calcul caracteristicile specifice ale proiectelor participanților (disciplină, format, durabilitate, materiale, mecanisme, ecartament etc.). Se pune accent pe importanța machetei ca instrument de modelare, ceea ce face posibilă verificarea ipotezelor în vederea producerii unei piese fiabile.

Obiectivele pedagogice ale stagiului vizează abilitatea cursanților de a proiecta un obiect scenografic dintr-un set de specificații artistice, de a înțelege nevoile unui proiect și a adapta diverse soluții tehnice și operaționale în construcția propriu-zisă, de a planifica și implementa proiectul, cât și de a exersa și articula diferite etape tehnice de construcție în lemn, metal, vopsea, mecanică, lumini etc. Cursul are o durată de 8 zile (56 de ore) și costă 2000 euro, putând fi finanțat de nenumăratele organisme financiare franceze de sprijin pentru sectorul cultural, precum *Assurance formation des activités du spectacle* (A.F.D.A.S.), *Uniformation*, *Pôle emploi*, *Plan de formation employeur* etc.

Tehnica actorului în spațiul public (*En-Jeu majeur*) este un stagiul de 10 zile (70 de ore) adresat artiștilor stradali – actori, dansatori, artiști de circ, performeri, plasticieni, muzicieni etc. Dezvoltat în parteneriat cu compania de arte stradale *La Réplique* și *Biennale des écritures du réel*, stagiul își propune să abordeze actul teatral din diferite unghiuri de reflecție și acțiune: corp, mișcare, spațiu, voce și improvizație.

Obiectivele pedagogice ale stagiului presupun: identificarea tehnicilor actoricești necesare pentru spectacolul de stradă; abordarea spațiului ca un instrument și un punct de sprijin pentru actor; modalități de adaptare a prezenței la condițiile de joc și dezvoltarea resurselor de improvizație; experimentarea unor diferite formule de adresare către public; capacitatea de a susține un text dramatic, ancorat în realitatea străzii; capacitatea de adaptare la o propunere artistică *in situ*. La fel ca în cazul stagiului dedicat realizării de machete pentru teatrul de stradă, costurile de participare pot fi acoperite direct de participanți sau prin intermediul unui număr important de organisme financiare franceze de sprijin pentru sectorul cultural și industriile creative, în special A.F.D.A.S.

Apă, Aer, Foc – Inițiere în efecte speciale (*L'eau, l'air, le feu, initiation aux effets spéciaux*) este un alt stagiul de instruire în efecte speciale

pentru spectacole live, publicitate și cinema, condus de profesioniști specializați în domeniu. Stagiul durează 8 zile (56 de ore) și presupune însușirea unor diverse tehnici pentru stăpânirea acestor instrumente aflate în slujba artiștilor, fiind gândit în jurul elementelor primordiale pentru spațiile deschise – apă, aer, foc. Cursul acoperă funcțiile scenografice ale efectelor speciale, diverse aspecte legate de reglementări legale, siguranță, metodologie de producție și realizare practică a unei scene grandioase cu efecte speciale.

Obiectivele pedagogice specifice ale stagiului includ: descoperirea unei mari varietăți de efecte în diferite registre și defalcarea tehnicilor și procedurilor de implementare; elaborarea de proceduri tehnice complexe de simulare a fenomenelor climatice, catastrofale și a unor diferite efecte reale sau fictive; implementarea efectelor bazate pe diferite principii (proiecție, pulverizare, explozie, vibrație, mișcare, cădere etc.) în raport cu dimensiunea (plan, perspectivă și profunzime); conștientizarea riscurilor, reglementărilor și procedurilor de securitate; crearea unei „scene-catastrofă” independent și în siguranță.

Orașul în trei dimensiuni – Dans vertical în spațiul public (*La ville en trois dimensions – Danse verticale en espace public*) este cel de-al patrulea stagiul dezvoltat în parteneriat cu Centrul Național pentru Artele Circului și *Pôle de danse vertical* și are ca obiectiv explorarea potențialului dansului vertical oferit de arhitectură. Inversarea relației cu planul orizontal constituie o transgresiune a normelor administrative, fizice și de utilizare a spațiului, care deschide noi posibilități și introduce o nouă dimensiune de explorare și proiecție imaginară – dansul vertical. Stagiul începe cu lucrul la sol, în studio, pentru dezvoltarea unei relații orizontale conștiente, și continuă pe un perete de cățărare interior pentru a pregăti ieșirea în spațiile verticale ale orașului.

Obiective pedagogice specifice ale stagiului includ: înțelegerea conceptelor de bază la sol ca referințe la răsturnarea pe perete; dezvoltarea unei relații vizuale cu

arhitectura, „citirea” clădirilor și a peisajului urban; extinderea experienței fizice și folosirea arhitecturii orașului ca o sală de gimnastică; conectarea mai multor spații într-o imagine de ansamblu tridimensională; integrarea geometriei locului în scrierea coregrafică și dramaturgie; familiarizarea cu materialele, echipamentele și tehnicile specifice dansului vertical. Stagiul durează 5 zile (35 de ore), costă 925 euro și se adresează artiștilor stradali care vor să își perfecționeze tehnicile de dans vertical sau care doresc să includă astfel de momente în reprezentațiile lor (teatru stradal, circ, dans, parkour etc.)

Tehnici de producție în spațiul public (*Production technique en espace public*) este un stagiul de 10 zile (70 de ore) destinat pregătirii regizorilor artistici, regizorilor tehnici, managerilor și producătorilor de evenimente de stradă, coordonatorilor de programe în spațiul urban, vizând dobândirea unei metodologii transversale pentru implementarea proiectelor artistice în spațiul public. Spațiile publice sunt rareori configurate pentru a găzdui un spectacol, o instalație sau un eveniment major, astfel încât implementarea proiectelor artistice presupun o serie de constrângeri tehnice, de reglementări legale sau de securitate, impunând deci aplicarea unei metodologii particulare, specifică fiecărei situații. Varietatea de factori și interlocutori ce trebuie luați în considerare în producția unui eveniment stradal necesită o abordare transversală, tradusă în această instruire prin intervențiile profesioniștilor și managerilor tehnici cu diferite expertize: de la proiectare, la managementul tehnic și de producție, la managementul pirotehnicilor sau al structurilor la înălțime etc.

Destinat managerilor tehnici și coordonatorilor de proiecte și evenimente în spațiul public, acest stagiul are mai multe module care acoperă toate etapele producției tehnice a unui eveniment în aer liber, de la proiect la punerea în aplicare. Obiectivele pedagogice specifice includ planificarea etapelor implementării unui proiect artistic sau evenimente în spațiul public; înțelegerea

rolului și a responsabilităților managerului tehnic; articularea precisă a diferitelor aptitudini și meserii necesare pentru realizarea unui proiect; mobilizarea instrumentelor de analiză și adaptarea metodelor de lucru la o mare varietate de situații. Stagiul costă 1700 euro având aceleași posibilități de subvenție garantate de legislația franceză și este susținut de o echipă de profesioniști specializați în implementarea proiectelor artistice în spațiul public: directori tehnici, directori de producție, administratori, programatori, profesioniști în securitate și siguranță.

Toate stagiile de pregătire din cadrul FAI-AR sunt certificate profesional și eligibile a fi subvenționate prin sistemul de *Stages conventionnés collectifs AFDAS* – un specific al legii franceze care permite profesioniștilor în artele creative nu doar perfecționarea continuă, dar și subvenționarea acestor stagii, în condiții de eligibilitate. Pe lângă aceste cinci stagii anuale recurente, FAI-AR oferă de la an la an și stagii unice precum: Roluri de animale. Animalitatea și mobilitatea corpurilor în spațiul public (*La part animale. Animalité et mobilité des corps en espace public*); Ficțiuni digitale. Laborator de cercetare artistică (*Fictions numériques. Laboratoire de recherche artistique*); Narațiuni sonore în spațiul public. Surprinde, mărturisește, creează cu sunet în aer liber (*Écrire avec le son en espace public. Saisir, témoigner, créer avec le son en extérieur*), Narațiuni video în spațiul public. Surprinde, mărturisește, creează cu imaginea în aer liber (*Écrire avec la vidéo en espace public. Saisir, témoigner, créer avec l'image en extérieur*).

C. Programul MOOC Create in Public Space (*massive open online courses*) este un curs digital, gratuit, bilingv (franceză-engleză) și interactiv destinat creației în spațiul public, cu o durată de patru săptămâni. Cursul conține informații despre diferite lucrări de artă concepute pentru spațiul public, felul în care acestea interacționează cu spațiile în care se află și caracteristicile specifice ale scrierii pentru spații publice și relația cu publicul în acest context. Programul de cursuri online

MOOC Create in Public Space este adresat comunității de artiști, studenți în domeniul arte, arhitectură sau urbanism, producători de evenimente culturale, oficiali și personal care lucrează în diverse comunități, public de festival etc. Aceste cursuri online se adresează oricărei persoane care dorește să creeze sau să învețe mai multe despre arta în spațiul public, neexistând condiții prealabile de participare.

Cursul are 12 ore de conținut, structurate astfel:

Săptămâna 1: Introducere în estetică, istorie și instituții

Săptămâna 2: Probleme dramaturgice specifice

Săptămâna 3: Scenografie și metodologii de scriere in situ

Săptămâna 4: Înțelegerea problemelor legate de relația cu publicul

Metodologic, conținutul este împărțit în sesiuni de învățare cu o durată de trei ore pe săptămână, defalcate astfel: aproximativ 15 lecții, sub formă de videoclipuri scurte de 3 minute; până la 10 interviuri suplimentare cu artiști și profesioniști europeni; diverse activități educaționale, chestionare și exerciții practice, pentru testarea înțelegerii și punerea în practică a cunoștințelor.

În fiecare săptămână, cursanții pot trece mai departe la următorul modul, completând o serie de evaluări, inclusiv o serie de misiuni sau activități propriu-zise în spațiul public asupra cărora ceilalți participanți pot comenta sau oferi feedback pe forumul digital al cursului. Ideea este să mergi și să încerci câteva dintre conceptele pe care le-ai învățat – în spațiul public! La finalul celor 4 săptămâni de curs online, cursanții primesc un certificat de absolvire a programului *MOOC Create in Public Space*.

Programul MOOC de cursuri online s-a desfășurat pentru prima dată în decembrie 2019, iar următoarea ediție este programată pentru primăvara anului 2021, produs de FAI-AR ca parte a rețelei IN SITU și în colaborare cu ARTCENA.

D. Programul de stagii de cercetare (*salons de recherche*) din cadrul FAI-AR presupune o serie de întâlniri tematice pe teme legate de arta urbană, stradală și reunește artiști, profesioniști și intelectuali cu interese de cercetare și practice în domeniu. Aceste stagii de cercetare sunt cel mai adesea asociate unor festivaluri de artă stradală, folosind prilejul acestor evenimente ce reunesc deja profesioniști în artele străzii, pentru a explora tehnici, cunoștințe și experiențe în aceste domenii.

În cadrul programului de stagii de cercetare se organizează inclusiv workshopuri introductive despre o practică specifică, găzduite deopotrivă de diferite festivaluri între iunie și septembrie și adresându-se artiștilor din toate disciplinele, care doresc să experimenteze instrumentele dezvoltate de un anumit „maestru” în domeniul său de referință.

Cele patru forme de educație și formare din cadrul FAI-AR se desfășoară sub deviza

Jean-Sébastien Steil, actualul director al FAI-AR, scria astfel despre absolvenții școlii: „Foștii ucenici din FAI-AR susțin cu tărie că *au făcut FAI-AR* (*«fait la FAI-AR»*). Este semnul unui parcurs, semnul apartenenței la un grup, la o promoție, dovada curajului, a depășirii de sine, a eforturilor și a respectului față de ceilalți cu care au împărtășit cele 22 de luni de curs. Ei *au făcut FAI-AR* pentru ei înșiși, pentru a se cunoaște ca artiști, pentru a-și pregăti intrarea în profesie, pentru multiplele întâlniri cu profesioniștii care au creat această pregătire. Fiecare dintre ei a contribuit, de asemenea, la *facerea FAI-AR*, ajutând să o modeleze, să o construiască, să îi definească culoarea de la o promoție la alta. Fiecare ucenic este ales pentru unicitatea sa, abilitățile sale, sinceritatea și puterea a ceea ce are de spus lumii. Toți vor să se descopere ca artiști și să învețe specificul creației contemporane în spațiul public. Vor să scrie pentru stradă, să devină autori ai spațiului public.”²

COMPOSER (AVEC) L'ESPACE PUBLIC, abordând creația ca parte din spațiul public, împreună cu spațiul public, fie că e vorba de zone urbane, rurale, de coastă, muntoase sau deșertice. Spațiile publice sunt considerate a fi centrale în actul creativ, având fiecare propriile utilizări, caracteristici și proiecții. Una din tehnicile artistice pe care FAI-AR le predă așadar este deschiderea câmpului de observare, înțelegere și practică pentru a include specificul spațiilor în compoziția lucrărilor și exploatarea potențialul lor de reprezentare. FAI-AR dezvoltă o pedagogie bazată pe întâlnirea practicilor și a teritoriilor, procesul de învățare având loc în condiții de imersiune, prin împărtășirea cunoștințelor și a tehnicilor de către practicieni consacrați. FAI-AR pune în discuție evoluțiile tehnice și estetice și le integrează într-un program educațional cu o perspectivă dată.

² Jean-Sébastien Steil, Cuvântul Directorului pe pagina oficială FAI-AR (traducerea noastră), <https://www.faiar.org/editos/> (accesat 12.01.2020)

Morgane Audouin, apprentie de la FAI-AR,

lors du Panorama des chantiers 2019 © Augustin le Gall

<https://mk0gomet3vhlwol4683.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2019/04/panorama-chantier-art-espace-public-faiar.jpg>

Conform studiului³ coordonat de Yohann Floch (*HorsLesMurs*, Franța), pentru Parlamentul European, la nivelul anului 2007, în afară de FAI-AR, în Europa nu existau programe speciale de formare pentru artiști stradali. Menționăm că nici la nivelul anului 2020, în afară de FAIR-AR în Franța și un program de Masterat în artele străzii înființat în 2017 în Olanda (*Performing Public Space MA*, în cadrul Fontys University of Applied Sciences, Eindhoven), la nivel european nu există programe formale de educație în artele străzii, artiștii din aceste domenii provenind de obicei din zona programelor de formare în teatru sau circ, transmiterea de cunoștințe specifice realizându-se în general în mod informal în cadrul companiilor propriu-zise, în turnee sau în diverse programe de tipul rezidențelor de creație.

Identificarea elementelor specifice în educația formală a profesioniștilor artelor străzii, cât și structurarea transmiterii competențelor în acest sector artistic reprezintă preocupări active la nivelul comunității, iar nenumăratele întâlniri ale asociațiilor și federațiilor pe aceste teme, sub formă de conferințe, laboratoare, seminarii o dovedesc pe deplin. Prezența unor programe formale de învățământ superior dedicate exclusiv acestui domeniu însă rămân în așteptare la nivel european. Dificultatea sau reticența instituțională legată de un posibil program dedicat artelor străzii, respectiv teatrului de stradă poate fi regăsită probabil în însăși natura eclectică a acestor arte și în caracterul lor intrinsec dinamic, transformativ atât în formă, cât și în conținut. Am considerat util să prezentăm modelul francez al FAI-AR ca exemplu de bune practici în spațiul cultural și de educație formală a actorului.

3 *Street Artists in Europe*, Studiul PE 375.307, Parlamentul European, Bruxelles, 2007

<https://twitter.com/Gometmedia/status/1118477458813091840/photo/1>

<https://twitter.com/Gometmedia/status/1118477458813091840/photo/2>

Les apprentis de la promo 2017-2019 de la FAI-AR Marseille, formation supérieur d'art en espace public, présentent leur travail aujourd'hui à la #citedesartsdelarue et à Port-Saint-Louis (17 apr. 2019)

Referințe bibliografice:

1. HAEDICKE, Susan C. (2013) *Contemporary Street Arts in Europe: Aesthetics and Politics*, Palgrave Macmillan
2. MASON, Bim (1992) *Street Theatre and other Outdoor Performance*, Routledge
3. **** (2007) *Street Artists in Europe*, Studiul PE 375.307, Parlamentul European, Bruxelles

Referințe online:

1. Site-ul oficial FAI-AR : Formation avancée itinérante avancée des arts de la rue, www.faiar.org (accesat : 20.02.2020)
2. Jean-Sébastien Steil, Cuvântul Directorului pe pagina oficială FAI-AR (traducerea noastră), <https://www.faiar.org/editos/> (accesat 12.01.2020)
3. <https://gomet.net/fai-ar-formation-art-espace-public/>

Julia Dumitru este actriță la Teatrul „Alexandru Davila” din Pitești, din 2014, iar înainte de această dată a fost actriță la Teatrul Masca din București. A absolvit Facultatea de Teatru, secția Actorie la Universitatea „Spiru Haret” din București. Momentan este doctorandă în cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București, cu o cercetare în domeniul artelor stradale și a teatrului de stradă.

Julia Dumitru is an actress at the „Alexandru Davila” Theatre in Pitești, since 2014, and before that she was an actress at the Masca Theatre in Bucharest. She graduated from the Faculty of Theatre, Acting Department at the „Spiru Haret” University in Bucharest. She is currently a PhD student at the „I.L. Caragiale” National University of Theatre and Film in Bucharest, conducting research in the field of street arts and street theatre.